

Hevesy György Kárpát-medencei Kémiaverseny
Kerületi forduló
2020. február 12. 14.00–15.00
7. évfolyam

Munkaidő: 60 perc

A feladatlap megoldásához kizárólag elektronikus adatok tárolására nem alkalmas zsebszámológép használható. A számológépet nem helyettesítheti mobiltelefon!

1. feladat (8 pont)

Írd be a következő laboratóriumi eszközök számát az alábbi táblázat megfelelő rubrikájába! (Kettő egyik csoportba sem illik.)

1. Főzőpohár	6. Gömblombik
2. Kémcső	7. Bunsen-állvány
3. Óraüveg	8. Erlenmeyer-lombik
4. Vegyszereskanál	9. Állólombik
5. Dörzsmozsár	10. Desztillált vizes flaska

	<i>Melegíthető nyílt lángon</i>	<i>Csak lángosztó fémlapon melegíthető</i>	<i>Nem szoktuk melegíteni (lánggal)</i>
<i>Üvegből készül</i>			
<i>Jellemzően mű- anyagból készül</i>			

2. feladat (8 pont)

Melyik anyagra ismersz rá az alábbi információk alapján? Írd az állítás mellé az anyag nevét!

- a) Színtelen, szagtalan gáz, a levegő kb. háromnegyed részét alkotja,
az égő gyújtópálca elalszik benne.
- b) Lilásszürke, szilárd, vízben alig oldódik.
- c) Sárga színű, szilárd nemfém.
- d) Kék színű vegyület. Vizes oldatát permetezésre, a szőlő kártevői ellen használják.
.....
- e) Vízben kismértékben oldódó, színtelen, szagtalan gáz. Életfeltétel.
.....
- f) Szilárd formáját szárazjégnek hívjuk.
- g) Színtelen gáz, égésterméke a víz.
- h) Vörös színű fém, az elektromos áramot kiemelkedően jól vezeti.
.....

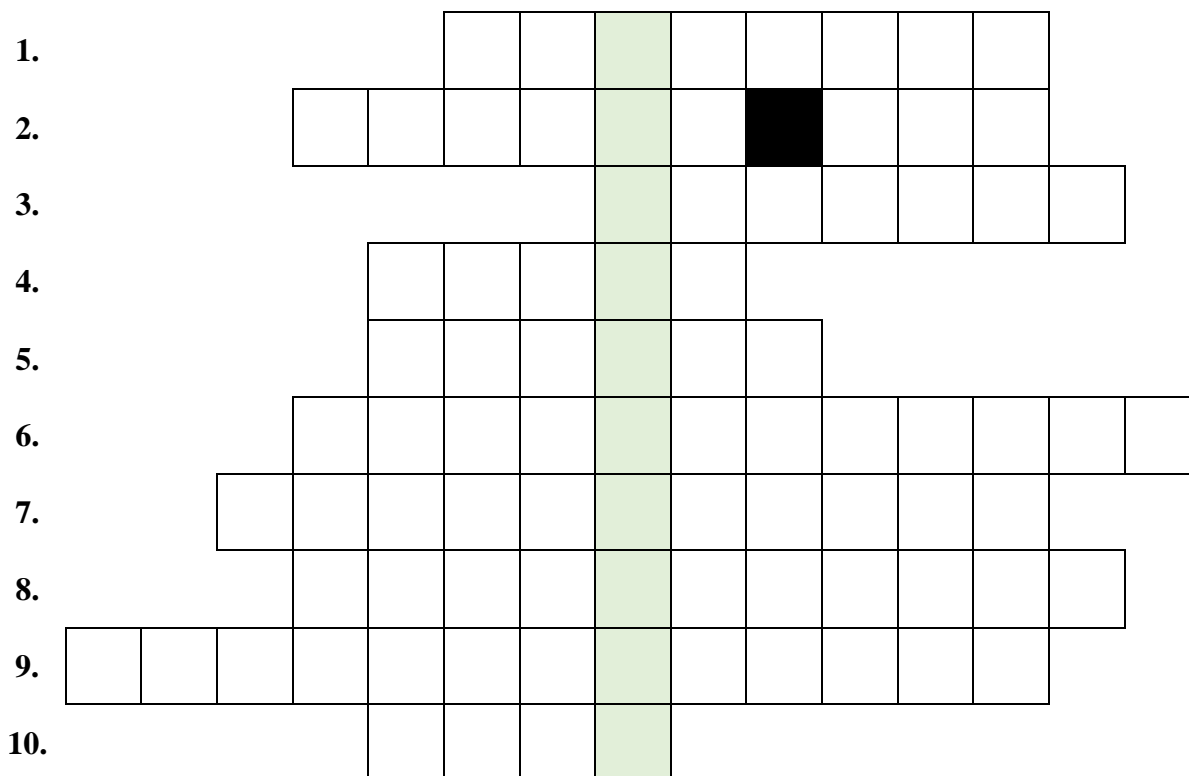
3. feladat (9 pont)

Írd az alábbi állítások mellé a megfelelő halmazállapot betűjelét! Mindegyik állításhoz csak egy betűt rendelj!

A) Gázok	1. részecskéik a legtávolabb vannak egymástól
B) Folyadékok	2. részecskéik rezgőmozgást végeznek
C) Szilárd halmazállapotú anyagok	3. részecskéik helyváltoztató mozgásra nem képesek
D) Mindhárom	4. részecskéik szabályos rendben helyezkednek el
E) Egyik sem	5. mindig kisebb sűrűségűek, mint a víz
	6. mindig nagyobb sűrűségűek, mint a víz
	7. egyes képviselőik oldódnak vízben
	8. a fémek többsége ilyen (25 °C-on és légnyomáson)
	... 9. alakjuk és térfogatuk is meghatározott

4. feladat (11 pont)

Ha megfejted az alábbi keresztrejtvényt, megoldásként a sötétoszlopban annak az elválasztási műveletnek a nevét kapod meg, mely során egy folyadékot leöntünk egy benne nem oldódó szilárd anyagról.

1. Olyan oldódás, mely során a keletkező oldat lehül.
2. Ha szén-dioxidot vezetünk bele, megzavarosodik.
3. Olyan anyag, mely többféle elemből vagy vegyületből áll meghatározatlan összetételben.
4. A hidrogén-klorid vizes oldata, vízkőoldásra használják.
5. Vapor és homok szétválasztására használható.
6. Lepárlás.
7. Az a hőmérséklet, melyen egy anyag folyékony és szilárd formája egymás mellett tartósan jelen lehet.
8. Erre a halmazállapot-változásra csak bizonyos szilárd anyagok – pl. a kámfor, a naftalin – képesek.
9. Oldatok összetételének megadására használjuk.
10. Oxigénnel való reakció.

Megoldás:

5. feladat (9 pont)

A következő recept szerint készíthetünk limonádét:

Megmosunk 2 citromot, kifacsarjuk a levüket, hozzáadunk 5 evőkanál cukrot, majd botmixerrel összeturmixoljuk az egészet. Ezután hozzáadunk 1 liter vizet és összekeverjük a szörpöt.

Vegyük a víz térfogatát pontosan 1000 cm^3 -nek, a citromlé tömegét pedig 175 grammnak. A víz sűrűsége $1,00 \text{ g/cm}^3$. Tudjuk, hogy a limonádé 6 tömeg%-os lett a cukorra nézve.

- a) Számold ki, mekkora a tömege egy evőkanál cukornak! (A citromlé cukortartalmától tekints el!)
- b) Számítsd ki, mekkora a keletkezett limonádé térfogata, ha sűrűsége $1,03 \text{ g/cm}^3$!

*

Ügyelj, hogy számításaidat áttekinthetően végezd!

*

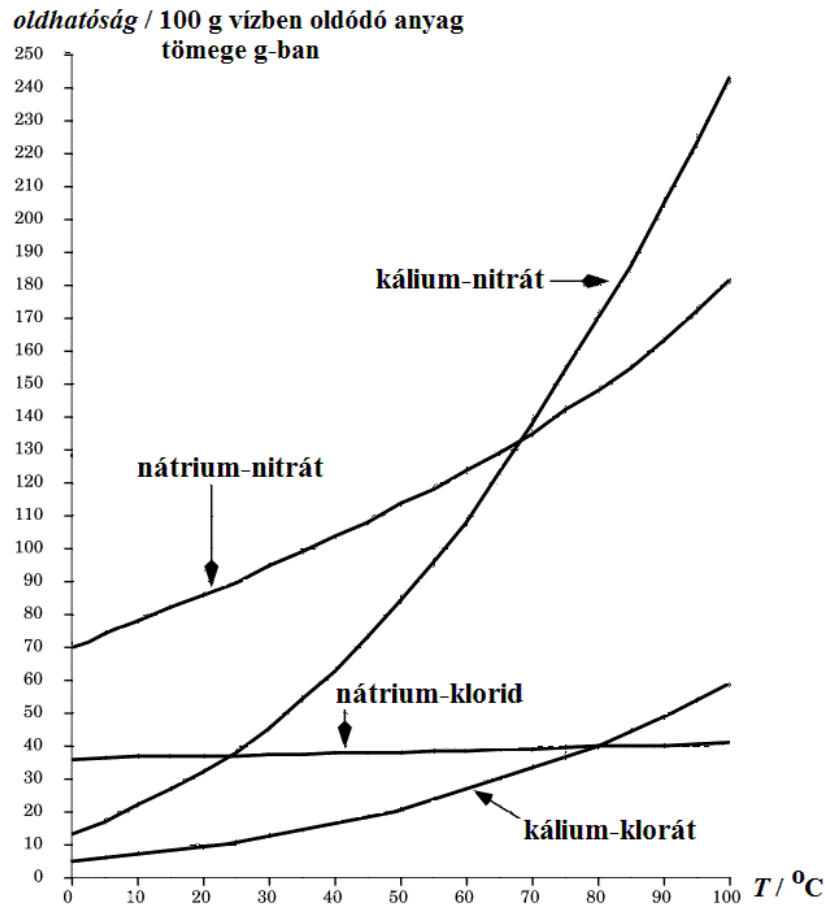
6. feladat (20 pont)

*

Számításaidat áttekinthetően, külön papíron végezd!

*

A grafikonon négy vegyület oldékonyságának hőmérsékletfüggését láthatod. Az oldhatóság 100 g vízben oldható vegyület tömegében van megadva.

a) Melyik anyag oldhatósága változik legnagyobb mértékben a hőmérséklet növelésével?

.....

b) Melyik anyag oldhatósága függ legkisebb mértékben a hőmérséklettől?

.....

c) 0 °C-on 100 g 20,0 tömeg%-os nátrium-nitrát-oldatba még 80,0 g nátrium-nitrátot szórunk. Hány g nátrium-nitrát marad föloldatlanul? (Tételezzük föl, hogy a hőmérséklet végig 0 °C marad, az oldat nem fagy meg.)

Valamelyik vegyület 30 °C-on telített oldatából 49 grammnyit 60 °C-ra melegítünk. Ekkor még 7 g-ot oldhatunk fel a vegyületből az oldatban. Ezután 90 °C-ra melegítve az oldatot további 10 g-ot oldhatunk föl a vegyületünkéből ahhoz, hogy az oldat telítetté váljék. Ha ebből az oldatból további melegítéssel az összes vizet elforraljuk, a főzőpohárban 41 g vízmentes, szilárd anyag marad vissza.

d) Számítsd ki, hány g-ot old 100 g víz az ismeretlen vegyületből 30, 60 és 90 °C-on!

e) Hogyan nevezzük azt a laboratóriumi műveletet, amikor egy oldatból elforraljuk az oldószert, hogy megkapjuk a szilárd oldott anyagot?

.....

f) Azonosítsd a grafikon segítségével, melyik volt ez a vegyület!

.....